

Årsmelding 2024

Namsenvassdraget Elveierlag

Største laks i 2024, 21 kg, 124cm.

Styret har bestått av:

Ola Seem (leder)

Anlaug Sellæg Asbøll (nestleder)

Peder Duun

Odd Erling Hasfjord

Ole Morten Heir

Pål Tore Raabakken (1a vara)

Jenny Domås (2a vara)

Niklas Högstedt har vært ansatt som daglig leder 100% stilling.

Regnskapet er ført av Odd Erling Hasfjord.

Sonerepresentanter valgt på valgt/sonemøte i februar 2024:

Sone	Representanter	Vara
1	Alfred Skogmo	Ivar Andreas Sellæg Asbøll, Morten Flågan
2	Ole Petter Solbakken	Pål Tore Raabakken
3	Anne Ovide Hagerup Svein Romundstad Aslak Weglo Morten Nagelhus Ole Morten Heir Tore Hongseth	Håvard Ødegård Aasmund Solum Johan Martin Lersveen Tømmerås Georg Amdal
4	Øystein Nilsen Jan Ivar Valskrå Ole Johan Lysberg Marita Ovesen Torger Haugen	Kjell Egil Bekkavik Anne Ovidie Hagerup Randi Mo Lilleberre Andreas F. Veium Sandra Rian Asp
5	Jørn Ove Duun Benny Jørum Wahl Jan Arild Landstad Eivind Leksås Snorre Værem	Mari Bergin Bjørn Ekker Lasse Lynum
6a	Harald Rossetnes Tom Riise-Hansen Ingvild Nordhøy Elg Elstad Stig Magne Fiskum	Henrik Molberg Svein Erik Fiskum Geir Vongraven Ivar Grong Terje Reitan
6b	Namdal Bruk	Bengt Anders Johansen, Hallgeir Moa
7a	Robin Estil Jacobsen Ulvig Kiær AS	Sverre Tyldum Borgny Grande
7b	Ulvig Kiær AS	Ola Seem
8	Sverre Tyldum	Ola Peder Skarland, Eivind Fiskum, Åge Hammer
9	Andreas Saugen	Hågon Lysberg Espelund, Magnus Glømmen
10	Bjarne Flasnes Magnus Glømmen	Håkon Esplund Tomas Himo
11	Kim Werner Thorsen	Ole Petter Solbakken

Innhold

Innhold	4
Møter	5
Høringsuttalelser	6
Fangst	6
Laks	6
Ørret	6
Året med Miljødirektoratet.....	7
Stenging av vassdraget	7
Åpning av vassdraget.....	8
Ny føre-var-strategi	9
Autorisasjon av besøksenter for villaks	9
Midsesongevaluering.....	9
Rømming av oppdrettslaks.....	10
Desinfisering.....	12
Oppsyn.....	11
Elveguiden	12
Overvåkning.....	12
Overvåkingsfiske/Høstfiske 2024	12
Gytegroptelling	13
Oppgang i fisketrappene.....	14
Yngel- og ungfiskundersøkelse	16
Prosjekt	17
Camp Villaks	17
Sanddøla-prosjektet	17
Forprosjekt til pilotprosjekt i 2025	18
Restaurering av gytebekker	19
Kartlegging av gytebekker	19
Restaurering av laksetrapper	20
Økonomi.....	20
Driftsplan	21
Kurs.....	21
Dugnad.....	21

Møter

Det ble i 2024 avholdt to representantskapsmøter, seks ordinære styremøter og fire ekstra styremøter på Teams, samt fem valgmøter for de 13 elvesonene. I tillegg har Vedtektsutvalget møttes to ganger.

Det ble arrangert to villaksseminarer i samarbeid med Villakssenteret og Norske Lakseelver. Det første seminaret var den 4. april og var et lukket arrangement kun for rettighetshavere i NE. Her deltok Trygve Ebbing fra Moelva (Merkevarebygging), Sten Karlsson fra NINA (Genetikk) deltok via Teams, Peder Fiske fra NINA (Gjenutsetting og statistikk) deltok via Teams, og Øystein Aas fra NMBU (Sosiale og etiske aspekter knyttet til gjenutsetting) deltok via Teams.

Den 23. september arrangerte NE et åpent villaksseminar der alle som ønsket var velkommen. Tanken med et åpent seminar på høsten er at de som ikke er rettighetshavere i NE, men som har stor interesse for vassdraget, skal ha mulighet til å oppdatere seg på prosjekt og statistikk. På seminaret deltok Jon Bjarne Falch fra Mattilsynet (Gjenutsetting), Vemund Gjertsen fra NTE (Oppdatering om den nye nedvandringsløsningen ved N. Fiskumfoss), Torstein Rognes fra Skandinavisk Naturovervåking (Informasjon om deres virksomhet i 2025), Stein Erik Granli fra Politiet (Overvåking i 2024), og i tillegg holdt daglig leder fra NE et foredrag (Informasjon om sesongen 2024).

Figur 1. Styreleder Ola hilser velkommen til Villaksseminar i Namsos den 23 september

I tillegg har det vært diverse fysiske og digitale møter med Statsforvalteren i Trøndelag, Miljødirektoratet, Nord-Trøndelag E-verk (NTE), vannområdekoordinator, Veterinærinstituttet, sportsfiskelandslinja og naturbrukslinja ved Grong videregående skole, Norsk Institutt for Naturforskning (NINA), Villakssenteret i Namsos, Skandinavisk Naturovervåking, Norske Lakseelver (NL), NVE, Statens Naturoppsyn (SNO), Namdal Lakseråd, Lakseutvalget for Namsen, Elveguiden, SWECO, SalMar AS, og fiske med ordførere ved Eira.

Høringsuttalelser

NE leverte høringsuttalelser i følgende saker i 2024:

- Deponi av slam og utslipp av prosessvann uten pH-justering, Overhalla Betongbygg AS
- Arealbruk i den nye kommuneplanen, Namsos kommune
- Reguleringsplan for Stormyra avfallsanlegg, Overhalla kommune
- Mellomregulering av fiske etter anadrom laksefiske 2024, Miljødirektoratet

Fangst

Sesongen 2024 ble en rekordsvak laksefiskesesong i hele landet. Også i Namsenvassdraget ble det en bunnotering i fangst, mye av dette på grunn av at MD stengte elva fra og med den 23. juni til og med den 10. juli.

Laks

Det ble registrert totalt 2 727 laks på laksebørsen for Namsenvassdraget i sesongen 2024 (Tabell 1). Fangsten veide til sammen litt over 6 945 kg, som resulterer i en merkbar nedgang i gjennomsnittsvekten til 2,8 kilo.

Tabell 1. Fangster av laks fordelt på størrelsesgrupper 2016-2024

ÅR	Smålags		Mellomlags		Storlags		Totalt		Gj. Vekt
	Antall	Kilo	Antall	Kilo	Antall	Kilo	Antall	Kilo	
2016	3081	3952	1834	8977	1051	9333	5966	22262	3,8
2017	3686	5750	3045	14268	1398	13268	8129	33286	4,1
2018	2403	3786	2091	10164	966	8809	5460	22759	4,2
2019	3679	5340	2091	10062	1141	10608	6911	26010	3,8
2020	4375	6858	1914	9152	1173	10816	7462	26826	3,6
2021	2006	3023	1587	7420	740	7024	4333	17467	4
2022	2319	4161	1820	8778	988	9162	5127	22101	4,2
2023	1717	2847	755	4184	509	4817	2981	11848	3,9
2024	1912	2249	616	2866	199	1830	2727	6945	2,8

Ørret

Fangsten av sjøørret sank også i 2024. Det ble registrert 682 sjøørret på Elveguiden, noe som er den laveste registreringen siden 1993. Dette er sterkt påvirket av at elva var stengt i en periode, og at fisketrykket etter gjenåpning var lavere enn normalt. Det er også fortsatt et stort mørketall i registreringene på laksebørsen for sjøørret. Totalfangsten på sjøørret veide til sammen litt over 614 kg, noe som gir en gjennomsnittsvekt på 0,9 kilo.

Figur 2 og 3. En gjennomsnitts laks og sjøørret på 2,8kg og 0,9kg.

Året med Miljødirektoratet

Samarbeidet mellom MD og NE har vært veldig utfordrende i løpet av året. Ulike beskjeder og informasjon har kommet løpende, og det var vanskelig å vite hvilken informasjon som var pålitelig og som man skulle forholde seg til. Dette gjorde det utfordrende å vite hva som kunne formidles videre til medlemmene i NE. Daglig leder begynte allerede tidlig i juni, da fangstene uteble, å ha kontakt med MD via telefonsamtaler flere ganger i uka for å holde seg oppdatert på hva MD tenkte. Beskjeden var klar: MD skulle ikke stenge Namsenvassdraget.

Stenging av vassdraget

Den 20. juni publiserte MD en pressemelding med overskriften «Laksefisket kan bli stansa». Laksefisket kan bli stanset i deler av landet på kort varsel, etter rapporter om svært lite laks så langt i år. I denne pressemeldingen ble det ikke nevnt spesifikke elver, men det ble skrevet at «det er mest aktuelt å vurdere stans i laksefiske i elver med mye stor laks fra grensen mot Sverige i sør til og med Trøndelag, og stans i sjølaksefiske på samme strekning.»

I forbindelse med denne pressemeldingen sendte NL ut en hasteinnkallelse til et Teams-møte den 21. juni kl. 11:30 for medlemselver sør for Nordland, der også MD deltok. På dette møtet varslet Miljødirektoratet at det i løpet av dagen, fredag 21. juni 2024, ville kunngjøres tiltak for å beskytte laksebestandene, med virkning fra natt til søndag 23. juni. Det ble også informert om at det ville være aktuelt å gjøre tiltak for vassdragene fra Trøndelag og sørover til grensen mot Sverige. Kl. 15:30 samme dag møttes styret i NE for et Teams-møte der de gikk gjennom hva som ble sagt på møtet med MD og la en plan for å forberede seg på at Namsenvassdraget kunne bli stengt.

På ettermiddagen samme dag kom den offisielle beskjeden: MD stoppet laksefisket fra og med den 23. juni i 33 lakseelver på ubestemt tid, deriblant Namsenvassdraget. Den 22. juni kl. 12:00 kalte NL inn til et oppfølgingsmøte på Teams for de medlemslagene som ble rammet av stengingen. Her ble det blant annet diskutert hvorfor MD ikke forholdt seg til forhåndsavtalen som lagene har med Statsforvalteren, og hvilke muligheter det var for å få gjenåpnet elvene, og når det eventuelt kunne skje. På kvelden samme dag, kl. 19:00, møttes styret i NE igjen for å diskutere hvordan man skulle jobbe videre i denne situasjonen.

Den 24. juni kalte NL igjen inn til et Teams-møte for de medlemslagene som ble rammet av nedstengingen. Her fikk vi mer informasjon om mulighetene for å gjenåpne og hvilke parametere MD hadde brukt i sin vurdering av stengingen av de ulike elvene. Her deltok også styret for NL, og styreleder i NL beklaget hvordan NL hadde uttrykt seg i forbindelse med nedstengingen. På kvelden samme dag, kl. 20:30, møttes styret i NE i et Teams-møte for å oppsummere den informasjonen vi hadde fått under dagen og vedtok å gjennomføre midtsevalueringen som planlagt.

Den 1. juli møttes styret i NE for å gjennomføre årets midtsevaluering. Da det manglet fangst fra de 8 dagene i juni da elva var stengt, måtte daglig leder utarbeide en modell for beregning av sannsynlig fangst frem til 1. juni dersom elva hadde vært åpen. Styret vedtok å forholde seg til forhåndsavtalen, og at fra og med en eventuell åpning av elva skulle «Situasjon C» i forhåndsavtalen gjelde.

På kvelden den 2. juli arrangerte NL et Teams-møte for medlemselvene rundt Trondheimsfjorden, der NE også ble invitert. Her ble stengingen et sentralt tema, men ingen ny informasjon ble presentert.

Figur 3. Bilde fra nedstengingen. (Foto: Elias Gangstø)

Åpning av vassdraget

Den 9. juli publiserte MD «Forskrift om ekstraordinære tiltak i fisket etter anadrome laksefisk i vassdrag og sjøområder i 2024». Her fikk vi beskjeden om at Namsenvassdraget ble gjenåpnet fra og med den 11. juli, med en innkortet sesong på ca. 2 uker. På kvelden den 9. juli møttes styret i NE på Teams og diskuterte den nye

forskriften og om det måtte innføres noen ekstraordinære regler for gjenutsetting ved åpningen. Daglig leder i NE oppdaget at noen deler av teksten i forskriften som omhandlet fisket i vassdraget, var litt merkelige. MD ble informert, og de innrømmet at de hadde gjort en feil og oppdaterte forskriften. Denne oppdateringen var også feil, og MD måtte endre teksten enda en gang.

Den 11. juli arrangerte NL et (siste) Teams-møte med fokus på nedstengingen. Her ble det gitt informasjon til medlemslagene om hva som var viktig å tenke på videre i sesongen.

Ny føre-var-strategi

På fredag den 20. september publiserte MD en ny pressemelding med tittelen «Ny føre-var-strategi for neste års laksefiske». Miljødirektoratet vil legge opp til at laksefisket blir ytterligere avgrenset fra sesongstart i elver der det har vært lite laks de siste årene. Her ble det informert om at MD skulle lage nye rutiner, og at man ønsket innspill fra elveeierlagene om forvaltningen.

Den 24. september kl. 18:00 inviterte NL alle medlemslver til et Teams-møte der NL presenterte hva MD egentlig mente med pressemeldingen som ble sendt ut den 20. september.

Den 12. november publiserte MD en ny pressemelding med tittelen «Truleg ny bunnrekord for laksefisket. Årets laksefiske ser ut til å bli dårligere enn noen gang, viser nye tall. – Stengingen av 33 lakseelver i juni var nødvendige». I denne pressemeldingen ba MD elveeierlag i ekstra utsatte elver om å sende inn en forvaltningsplan innen utgangen av 2024 som beskriver hvordan man planlegger å gjennomføre et forsvarlig fiske med fokus på føre-var i 2025.

Den 19. november kl. 18:00 arrangerte NL et Teams-møte for medlemslverne i Midt-Norge, med tema om hvordan elveeierlagene skulle forberede seg på sesongen 2025 og hva som burde inkluderes i forvaltningsplanen MD etterspurte.

På representantskapsmøtet i NE den 28. november vedtok flertallet de fiskeregler som skulle utgjøre grunnlaget for forslaget som NE skulle sende inn til MD. Daglig leder i NE skrev forvaltningsplanen, og den ble sendt til NL for innspill før styret i NE godkjente den og sendte den inn til MD i slutten av desember.

Autorisasjon av besøksenter for villaks

Den 16. desember publiserte MD en pressemelding som indirekte påvirker NE. Den erklærte at Villaksentret i Namsos ikke fikk ny autorisasjon og derfor blir lagt ned. Styret i NE valgte da å signere det skriv som Namdal Lakseråd hadde laget i protest mot vedtaket.

Midsesongevaluering

Styret i NE følger retningslinjene for forhåndsavtale om tiltak som skal iverksettes etter midsesongevaluering av laksefisket (Direktoratet for Naturforvaltning, 2013) og de opplistede handlingsalternativene som ligger til grunn for midsesongevalueringen.

Tiltakene avtales med Statsforvalteren i Trøndelag før hver sesong. At elva ble stengt av MD og at vi mistet 8 fiskedager, innebar en stor utfordring for hvordan styret skulle gjennomføre evalueringen. Styret vedtok på et ekstraordinært styremøte på Teams at midtsesongevalueringen skulle gjennomføres uansett, som planlagt, den 1. juli. Daglig leder fikk i oppgave å utarbeide et estimat på hvordan fangstene i elva mest sannsynlig ville sett ut den 1. juli, hvis fisket hadde pågått som normalt.

Når elva ble stengt, motsvarte fangstene oppnåelsen av gytebestanden:

- 35% ved «tidlig innsig»
- 44% ved «normal innsig»
- 61% ved «seint innsig»

Estimatet viste en oppnåelse av gytebestanden på:

- 47% ved «tidlig innsig»
- 61% ved «normal innsig»
- 85% ved «seint innsig»

Ut fra disse estimatene, sammen med tall fra laksetrappene og forskningsnota i sjøen, vedtok styret at situasjon «C» i forhåndsavtalen skulle bli gjeldende fra og med en eventuell gjenåpning av vassdraget.

De nye fiskereglene fra og med åpning ble:

- Personlig kvote (antall laks/pers/døgn): 1 avlivet laks under 65 cm
- Personlig sesongkvote: 2 avlivet laks under 65 cm
- Redskapsbegrensning på maks 2 stenger ved båtfiske
- Det tillates kun å bruke maks 1 enkel/dobbel/trippel krok per agn

Rømming av oppdrettslaks

Det har vært flere store rømminger av oppdrettslaks i løpet av året. Den som fikk mest oppmerksomhet, var da det ble meldt at 14 000 oppdrettslaks med en snittvekt på 7,5 kg hadde rømt fra Lerøys anlegg ved Reitholmen. Det ble også påvist både BKD- og PD-smitte ved anlegget. Dette ble starten på en stor protest mot oppdrett i åpne merder, som fortsatte gjennom resten av 2024. Direkt etter rømmingen ble det gjennomført en rekke Teams-møter med NL, der medlemselver i regionen deltok.

Figur 4. Rømt oppdrettslaks som ble fjernet fra studioskulpen. Alle 3 oppdrettslakser som ble fjernet fra studioskulpen stammer fra rømmingen på Reitholmen (Lerøy). Dette ble bekreftet av Sporbarhet AS via skjellprøveanalyser.

Det ble presentert, i samarbeid med Veterinærinstituttet, retningslinjer for hvordan oppdrettslaksen skulle håndteres dersom den ble fanget i vassdraget. NL nedsatte en arbeidsgruppe som fikk i oppgave å jobbe med å finne løsninger på hvordan elveeierlagene bør jobbe under rømmingshendelser. Det ble også utarbeidet et brev på vegne av elveeierlagene som ble sendt til Lerøy med flere i forbindelse med Lerøy rømmingen vår styreleder, Ola Seem deltok i denne gruppa. Et annet punkt denne arbeidsgruppa foreslo var å oppfordre elveeierlagene til å registrere timer på alt arbeid som ble utført i vassdragene i forbindelse med rømmingen.

I Namsenvassdraget godkjente Statsforvalteren blant annet at all laks i laksetrappa ved n. Fiskumfoss skulle svømme gjennom studiokulpen før visuell gransking, før den fikk svømme videre opp til Sæternamsen. Det ble tatt ut 3 oppdrettslaks fra studiokulpen i sommer. I trappen ved Tømmersåfossen ble det visuelt observert 2 oppdrettslaks. Totalt ble det registrert 3 oppdrettslaks i vassdraget på laksebørsen. I slutten av året sendte NE en faktura til Lerøy for de timene styret, ansatte og medlemmer i NE har brukt i forbindelse med rømmingen. Lerøy har per dags dato ikke betalt denne (19.03.2025).

Sammen med Gaula, Stjørdalselva og Surna signerte Namsenvassdraget på et brev som ble sendt til alle de store oppdrettsaktørene hvor vi krevde at oppdretterne erkjente ansvar for rømmingene og at vi samtidig varslet søksmål om de ikke fulgte vårt krav. Ingen av oppdretterne gjorde det selvsagt. Det er likevel ikke startet noe søksmåls løp enda, men dette brevet medførte en del advokat timer for selskapene og vi har oppnådd å få frem vår frustrasjon. Skulle rømmingsproblematikken eskalere, vil et slikt brev og de svarene vi fikk, være et viktig skritt i en mulig rettsprosess på et senere tidspunkt. Vi mener det er svært viktig at elvene nå begynner å si ettertrykkelig i fra om at denne formen for forsøpling av elvene våre ikke kan fortsette, og at det må få konsekvenser for forurenser.

Oppsyn

I 2024 inngikk NE en avtale med Anna Leiseth, Elias Viktor Gangstø, Knut Arne Hånes og Ruben Rygh Brueland for å føre oppsyn med fisket i vassdraget. Tilsynsnemnda ble ikke involvert i 2024. Det var flere oppsynssaker i løpet av året, de fleste omhandlet rapportering. Kun én person ble pålagt å betale gebyr, og dette var på grunn av brudd på redskapsbruk.

Figur 5. Oppsynet ute på en runde.

Desinfisering

I 2024 var det 10 offisielle desinfiseringsstasjoner i vassdraget, og informasjon om desinfisering og stasjonene var tilgjengelig på NE's hjemmeside. I tillegg var det flere rettighetshavere som ikke stod på listen, men som desinfiserte for sine egne kunder.

Elveguiden

Dette var den andre sesongen NE brukte Elveguidens fangstrapporteringssystem. Tilbakemeldingene var også i år delte når det gjelder brukervennlighet.

Overvåkning

Overvåkingsfiske/Høstfiske 2024

I forbindelse med høstens overvåkingsfiske utarbeidet representanter fra NINA og NE et nytt rammeverk for overvåkingsfisket, for å spre innsatsen mer i vassdraget. I 2024 hadde ikke daglig leder i NE kapasitet til å jobbe med høstfisket, så Vegar Ambjørndalen fra Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) tok over oppgaven med å organisere og gjennomføre årets overvåkingsfiske.

Det ordinære overvåkingsfisket pågikk i perioden 1.-27. september. Fisket ble mer spredt ut i år, men det ble hovedsakelig fisket på følgende stasjoner: Lilleøen/Nedre Vibstad, Bjøra, Nedre Fiskumfoss, Tørrisdal, Sanddøla nedstrøms Møllefoss, Søråa og

Eida. Det ble også fisket litt i Sæternamsen etter en kommunikasjonsfeil, men dette fisket ble raskt avsluttet. Det ble fanget 262 laks, hvorav 1 var oppdrettslaks og 11 var usikre. All villfisk ble sluppet ut igjen, og oppdrettsfisk ble avlivet etter å ha blitt identifisert gjennom tydelige ytre trekk. Sportfiske Landsfiskelinja ved Grong videregående skole gjennomførte øvingsfiske i Søråa, samt noen vald i Namsen. Fisket var godkjent av Statsforvalteren og var avtalt på forhånd. I dialog med daglig leder i NE ble det gjort en avtale om at lærerne fulgte elevene tett under øvingsfisket, og at de skulle sørge for at fisket ble gjennomført på samme måte som elveeierlaget gjennomfører overvåkingsfisket. Etter tilbakemelding om at øvingsfisket ble gjennomført i henhold til retningslinjene for overvåkingsfiske, ble skjellprøvene inkludert som en del av skjellprøvematerialet for overvåkingsfisket 2024. Elevene fanget totalt 46 villaks og 0 oppdrettslaks.

Gytegroptelling

For sjette gang ble drone benyttet til gytegroptelling i Namsenvassdraget. At NE i 2023 kjøpte inn en egen drone og at daglig leder (DL) gjennomførte flygingen, har bidratt til at gytegroptellingen ble enda billigere å gjennomføre. Normalt sett gyter laksen i månedsskiftet oktober/november. I 2024 var det imidlertid så dårlige forhold på grunn av flom at filmingen måtte utsettes til slutten av november. Selve tellingen og redigering av filmene ble gjennomført av DL, men dessverre var sporene i elvebunnen fra gytingen vasket bort nesten overalt.

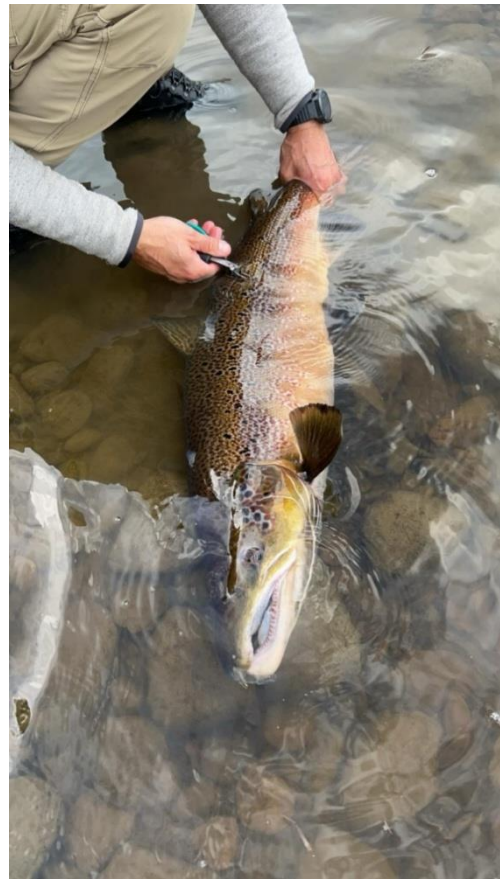
2024 var siste år NTE var pålagt av Miljødirektoratet å gjennomføre fiskebiologiske undersøkelser i Namsen på strekningen mellom n. Fiskumfoss og samløpet med Sanddøla, der blant annet gytegroptellingene inngikk. NE fikk også i 2024 oppdraget med å filme gytegroper på den aktuelle strekningen for SWECO, som var leid inn av NTE for å gjennomføre undersøkelsen.

Følgende elvestrekninger ble filmet:

- **Namsen:** Jørem-Værem, Nedenfor Ranem bru, Gartland, Fossland
- **Sanddøla:** Brekket nedenfor Nerhøla, Homoneset, Formo
- **Bjøra:** Flasnes/Glømmen, Røttesmo
- **Søråa** ved Høylandet sentrum

Stasjonene ble valgt ut basert på tidligere års undersøkelser. Etter ønske fra medlemmer i nedre del av Namsen ble det også filmet på Sælegg og Krukårn, men forholdene var for dårlige til å kunne bekrefte noen gyting der.

Prosjektet er delvis finansiert av fiskefondet (Statsforvalteren i Trøndelag)

Figur 6. Skjellprøvetaking fra høstfiske ved Jørem

Figur 7. Bilde fra gytefelt ved Gartland, det er indikasjoner på at det vart gyteaktivitet, men ikke noen tydelige groper.

Oppgang i fisketrappene

Antall laks som går opp fisketrappene i Fiskumfossen og Tømmeråsfossen inkluderes også i arbeidet med å overvåke laksebestanden i Namsenvassdraget. Data fra disse trappene brukes til å fastslå størrelsen på den oppvandrende bestanden oppstrøms trappene. I tillegg kan data herfra fungere som en indikasjon på den generelle oppgangen i vassdraget ved sammenligning mellom år. Det er Skandinavisk Naturovervåking som har gjennomgått videomaterialet fra trappene.

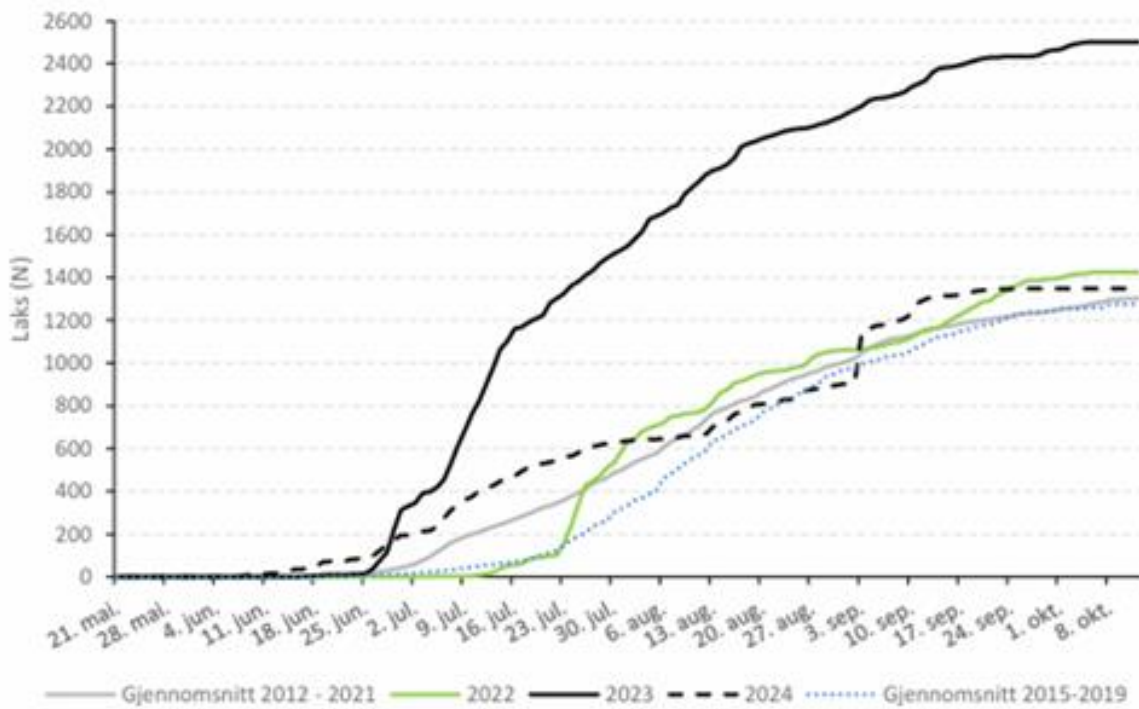
Antall oppvandrende fisk i trappene i 2024:

Tabell 3. n. Fiskumfoss

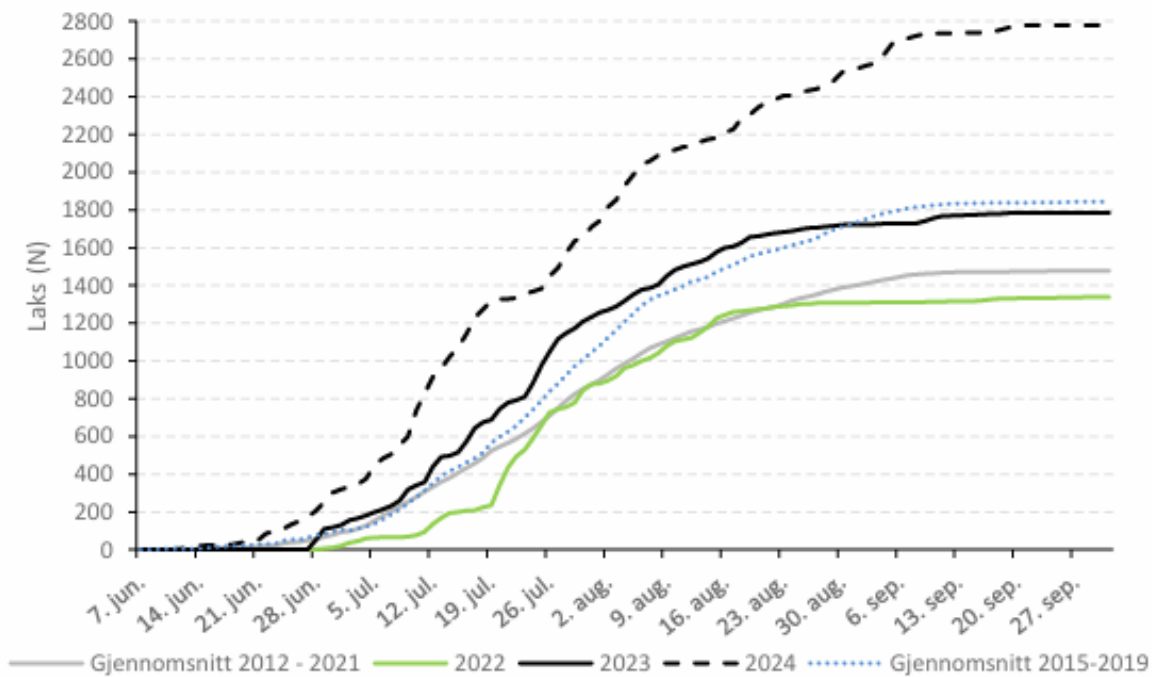
Kjønns- og størrelsesfordeling 2024				
	Hann	Hunn	Ukjent	Sum
Smålaks	770	344	1	1115
Mellomlaks	48	157		205
Storlaks	13	15		28
Sum	831	516	1	1348

Tabell 2. Tømmeråsfoss

Kjønns- og størrelsesfordeling 2024				
	Hann	Hunn	Ukjent	Sum
Smålaks	1245	347	2	1594
Mellomlaks	165	931	0	1096
Storlaks	27	62	0	89
Sum	1437	1340	2	2779

Figur 11. Kumulativ oppvandring av laks forbi n. Fiskumfoss i perioden 2012-2024

Figur 10. Kumulativ oppvandring av laks forbi Tømmeråsfossen i perioden 2012-2024

Figur 8. Laks som venter på at få svømme videre fra studiokulpen.

NTE har ansvaret for oppsynet i trappa ved n. Fiskumfoss, mens NE selv gjennomfører tilsynet ved Tømmeråsfossen og Formofossen. Trappene i Tømmeråsfoss og Formofoss har hatt mest behov for tilsyn. Frank Formo og Arne Øystein Fosslund har hatt ansvaret for driften av trappene i Sanddøla, finansiert med prosjektmidler fra Miljødirektoratet. Deres oppgaver har inkludert å regulere vannstanden, åpne og stenge trappene, følge med på fisketellere og videokameraer, samt gjennomgang av trappene før og etter oppvandrings sesongen.

Ny nedvandringsløsning ved n. Fiskumfoss

Nedvandringsløsningen ble satt i drift for første gang 1. mai 2024 og var i drift frem til 1. juli, samt fra 15. september til 15. november. Løsningen ble overvåket med kamera i alle de fire åpningene for å vurdere effekten av tiltaket. Rapporteringen fra overvåkingen er ennå ikke sluttført, men så langt er det observert både smolt og støing som benytter avledningstunellen forbi kraftverket. Overvåkingen vil fortsette også i 2025.

Figur 12. Bilde av smolt som tar den nye nedvandringsløsningen i bruk.

Yngel- og ungfiskundersøkelse

Undersøkelsen ble gjennomført slutten av august, da vi ønsket å unngå situasjonen fra 2023, da vanntemperaturen sank under 5 grader C før undersøkelsen var ferdig. Roman Schlosser og hans sønn Nikolai gjennomførte ungfiskundersøkelsen ved de fleste stasjonene, mens øvrige stasjoner ble undersøkt av daglig leder, assistert av Frode fra Villakssentret i Namsos. Formålet med undersøkelsen var å undersøke tettheten av yngel og ungfisk av laks samt ørret i de lakseførende delene av Namsenvassdraget. Statsforvalteren i Trøndelag har finansiert deler av undersøkelsen gjennom fiskefondet. Det ble gjennomført fiske på totalt 28 stasjoner, som ble valgt ut basert på tidligere gjennomførte el-fiskeundersøkelser. Resultatene fra ungfiskundersøkelsen:

Tabell 4. Beregnet tetthet av laks og ørret yngel 2021-2024. "***: Stasjonen ble fisket uten assistent, "blå tekst": ble fisket under 5 grader C. "-": Stasjonen ble ikke fisket.

Stasjon	Beregnet tetthet							
	Laks				Ørret			
	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021
Tavlåa (1)	Lav	Lav	Lav	Lav*	Lav	Middels	Middels	Lav*
Nordelva (2)	Høy	Høy	Høy	Høy*	Lav	Lav	Middels	Lav*
Nordelva(3)	Middels	Middels	Middels	Middels*	Lav	Lav	Middels	Lav*
Nordelva (4)	Middels	Middels*	Middels	Høy*	Lav	Middels*	Middels	Lav*
Nordelva (5)	Middels	Lav*	Middels	Lav*	Lav	Lav*	Middels	Lav*
Nordelva(6)	Middels	Middels*	Meget høy	Lav*	Lav	Middels*	Middels	Høy*
Nordelva (7)	-	-	Middels	-	-	-	Høy	-
Nordelva(8)	-	-	Middels	-	-	-	Meget høy	-
Horka (9)	Meget høy	Høy	Meget høy	Middels*	Middels	Høy	Middels	Lav*
Vesteråa (10)	Meget høy	Middels	Middels	Meget høy*	Middels	Meget høy	Middels	Høy*
Bjørå (11)	Meget høy	-	Meget høy	Middels	Middels	-	Meget høy	Middels
Eida (12)	Meget høy	Høy	Meget høy	Middels	Middels	Meget høy	Meget høy	Lav
Søråa (13)	Meget høy	Meget høy	Meget høy	Meget høy*	Høy	Lav	Middels	Lav*
Namsen (14)	Høy	Middels	Middels	Høy	Middels	Middels	Lav	Høy
Leerelva (15)	Middels	Middels	Middels	-	Middels	Lav	Lav	-
Namsen (16)	Lav	Høy	-	-	Lav	Middels	-	-
Namsen (17)	Høy	Middels	Meget høy	Lav	Middels	Meget høy	Høy	Høy
Fosslandselva (18)	Høy	-	Høy	Lav	Middels	-	Middels	Lav
Elstadelva (19)	Lav	Meget høy	Meget høy	Lav	Middels	Lav	Middels	Lav
Tørrisdal (20)	Lav	Middels	Høy	Høy*	Lav	Høy	Høy	Lav*
Fiskumelva (21)	Høy	Middels	Meget høy	-	Middels	Middels	Middels	-
Nesåa (22)	Middels	-	Meget høy	-	Middels	-	Høy	-
Litjåa (23)	Meget høy	Høy	Middels	-	Middels	Middels	Lav	-
Sanddøla (24)	Høy	Lav	Høy	-	Høy	Lav	Lav	-
Sanddøla (25)	Middels	Lav	Lav	-	Lav	Lav	Lav	-
Sanddøla (29)	Middels	Lav	Middels	-	Lav	Lav	Lav	-
Sanddøla (30)	Høy	Lav	Høy	-	Lav	Middels	Lav	-

Prosjekt

Camp Villaks

Camp Villaks er et landsdekkende samarbeidsprosjekt mellom Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norske Lakseelver og lokale elveeierlag. Camp Villaks har blitt arrangert i Namsenvassdraget i flere år, og det var planlagt å arrangere campen fra 23.–25. august 2024. Som tidligere år var planen at det skulle være et tett samarbeid mellom Sportfiskelandslinja ved Grong VGS og NE. Akkurat som i 2023 var det planlagt at campen skulle legges til rettighetshaverne på Værem Gård i Grong, Snorre og Karina. Da Miljødirektoratet stengte vassdraget for fiske i juni, tok skolen beslutningen om at de ikke ønsket å arrangere Camp Villaks i 2024. Beslutningen ble derfor tatt om å kansellere campen, da NE ikke har kapasitet til å gjennomføre den uten skolen. For første gang på mange år innvilget ikke Statsforvalteren i Trøndelag noe tilskudd til campen gjennom fiskefondet. Men Grong Sparebank gikk inn og innvilget 10 000.- i arrangørstøtte.

Sanddøla-prosjektet

I 2021 startet daglig leder jobben med å gjennomføre en flaskehalsanalyse i Sanddøla, og i 2022 ble denne ferdigstilt. En tiltaksplan for Sanddøla ble laget basert på analysen. Denne planen er grunnlaget for restaureringsprosjektet der NE ønsker å tilbakeføre Sanddøla til sin naturlige tilstand etter inngrep som ble gjort i elva under tømmerfløtingen. Prosjektet startet høsten 2024 med at stein som tidligere var ryddet

bort fra elva og lagt langs elvebredden under tømmerfløtingen, ble tilbakeført. Totalt ble det gjennomført tiltak i variert omfang på ca. 11,2 km på en strekning mellom Bergsfossen og Nynestet, som totalt måler ca. 14,4 km. Prosjektet er finansiert av fiskefondet i Grong kommune med 200 000 kr og NVE med 1 000 000 kr.

Figur 13. Sten fra elvebredden plasseres i elveløpet igjen.

Forprosjekt til pilotprosjekt i 2025

Metoden for restaureringen som ble gjennomført mellom Bergsfossen og Nynestet i Sanddøla passer ikke på strekket mellom Nynestet og Trangen, da det på denne strekningen ikke finnes like mye stein langs elvebredden. Neste steg i Sanddøla prosjektet er at gjennomføre et pilotprosjekt ved Nynestet. Dette for å øke kunnskapen om hvilke restaurerings tiltak som fungerer best nedstrøms Nynestet.

Restaureringsprosjektet mellom Bergsfossen og Nynestet i 2024 ble gjennomført så effektivt at vi hadde ca. 300 000 kr i restmidler når prosjektet var ferdig. Det ble søkt om at bruke disse restmidlene på et forprosjekt til pilotprosjektet. Forprosjektet gikk ut på å grave en ny kulp i elva. Området ved Toremoen ble valgt ut, og rettighetshaver godkjente dette. Søknad ble sendt til Statsforvalteren og NVE, og alle parter stilte seg positive til dette forprosjektet. Gravingen av en ny kulp startet 15. oktober. All masse som ble gravd opp, ble kjørt på land og solgtret. All stein større enn 8 cm i diameter ble sortert bort. Når kulpen var ferdiggravd, ble ca. halvparten av steinen som ble solgtret bort, lagt tilbake i kulpen for å skape gode oppvekstvilkår og skjul for både yngel og voksen fisk. Resten av steinen ble plassert lengre inn mot land for å skape skjul og oppvekstforhold for yngel. Prosjektet gav mye nyttig informasjon som vil være viktig i planleggingen innfør oppstarten av pilotprosjektet i 2025. Maserne som ble solgtret vekk fra elva ble plassert i nærområdet etter grunneiers ønske.

Figur 14. Graving av kulp ved Toremoen.

Restaurering av gytebekker

Statsforvalteren i Trøndelag innvilget 10 000 kr til restaurering av gytebekker i 2024. NE hadde sammen med naturbrukslinja ved Grong VGS utarbeidet en plan for når restaureringen skulle gjennomføres. Dessverre måtte skolen kansellere på kort varsel, og restaureringen ble utsatt. De 10 000 kr fra Statsforvalteren ble derfor overført til ungfiskundersøkelsen.

Kartlegging av gytebekker

I 2023 startet gytebekkprosjektet, hvor ca. 230 bekker skal kartlegges over en periode på 4 år. Første steg (år 1) i prosjektet var innsamling av lokalkunnskap fra rettighetshavere i de aktuelle bekkene. SalMar AS, som finansierer prosjektet, ønsket våren 2024 at prosjektet skulle endres, slik at det også skulle gjennomføres befaring av bekker i 2024. 56 bekker ble valgt ut og kartlagt av daglig leder i NE, samt Roman Schlosser og hans sønn Nikolaj. Totalt ble 572 ulike registreringer gjort, som omfattet alt fra observasjoner av yngel eller gytefisk, til søppel, kulverter og manglende kantvegetasjon.

Figur 15. Bilde fra uheldig hogst helt in til elvekanten.

Restaurering av laksetrapper

NE fikk ikke innvilget søknad om tilskudd til utbedring av laksetrappen ved Formofoss i 2024. Det ble derfor ikke utført noen utbedringer i 2024. Derimot ble det gjennomført vedlikehold i trappen ved Tømmeråsfossen. En ny metode ble prøvd ut for å tømme trappen for slam. Dette viste seg å være en svært effektiv og rask metode.

Figur 16. Utpumping av slam från laksetrappa i Tømmeråsfossen.

Økonomi

Inntekter:

- Forvaltningsavgift: kr 1 000 714,-
- Andre inntekter: kr 1 510 393,-

I 2024 solgte NE reklame på laksebørsen for fjerde gang, denne gangen på Elveguiden's laksebørs. Totalt ble 6 annonser solgt for 41 800 kr.

Årsresultat:

- Kr 383 410,96,-

Egenkapital:

- Kr 924 214,67,-

Driftsplan

I 2022 ble NE's driftsplan publisert på nett. Målet er å gjøre driftsplanen mer tilgjengelig og oversiktlig for både rettighetshavere og fiskere. Prosjektet for å få driftsplanen online ble startet høsten 2021 og ble fullført i løpet av 2022. Driftsplanen inneholder informasjon, protokoller og dokumenter fra prosjekt- og styremøter.

Kurs

Norske Lakseelver arrangerte ett fagseminar i Oslo og et regionmøte i Verdal med aktuelle foredrag. Daglig leder har også deltatt på to seminarer via Teams. Det første seminaret omhandlet kulverter, og det andre ble arrangert av Miljødirektoratet og omhandlet restaurering av vassdrag og våtmarker.

Dugnad

I 2024 deltok flere personer i ulike dugnadsinnsatser for NE. Både privatpersoner og rettighetshavere har frivillig bidratt med sin tid for at vi skal kunne oppnå mest mulig i vassdraget. Bidragene har spredt seg fra deltakelse på seljakt til isbading for å telle gytefisk. NE ønsker å rette en stor takk til alle som har gitt av sin fritid for vassdragets beste.

Årsmeldingen er utarbeidet av daglig leder på oppdrag fra styret.

Overhalla/06.04.2025

Ola A. Seem

Anlaug Sellæg Asbøll

Peder Duun

Odd Erling Hasfjord

Ole Morten Heir